

Regeringens proposition

2000/01:113

Prop. 2000/01:113

Vissa ledningsfrågor inom det militära försvaret
m.m.

Prop.
2000/01:113

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 22 mars 2001

Göran Persson

Björn von Sydow
(Försvarsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen är i huvudsak en uppföljning av det beslut om den principiella utformningen av den militära ledningsorganisationen som riksdagen fattade våren 2000 (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168, samt prop. 1999/2000:97, bet. 1999/2000:FöU7, rskr. 1999/2000:250, bet. 1999/2000:FöU8, rskr. 1999/2000:251).

Regeringen redovisar i propositionen vissa frågor om den militära ledningsorganisationens utformning och uppgifter. I propositionen föreslår regeringen vidare att Operativa insatsledningen skall lokaliseras till Täby/Näsby park. Slutligen lämnar regeringen förslag till inriktning för utformningen av Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Ärendet och dess beredning	4
3	Ledning inom militärt försvar	5
3.1	Operativa insatsledningen.....	5
3.2	Militärdistrikten	8
3.3	Fortsatt arbete med ledningsfrågor	9
4	Lokaliseringen av Operativa insatsledningen.....	10
5	Försvarets underhållstjänst och stödverksamhet.....	12
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 mars 2001	16

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner regeringens förslag att Operativa insatsledningen skall lokaliseras till Täby/Näsby park,
2. godkänner regeringens förslag till inriktning av utformningen av den nya organisationsenheten för Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet.

2 Ärendet och dess beredning

Regeringen lämnade i propositionen Det nya försvaret förslag till principiell utformning av den militära ledningsorganisationen och att Operativa insatsledningen skulle inrättas i Upplands-Bro/Bålsta (prop. 1999/2000:30).

Av Förvarsutskottets betänkande 1999/2000:FöU2 framgick bl.a. att utskottet kunde ställa sig bakom regeringens förslag att inrätta en central operativ insatsledning, men att ett definitivt lokaliseringsbeslut borde anstå till hela den centrala ledningsorganisationen inom Förvarsmakten var färdigutredd. Utskottet ansåg även att regeringen borde återkomma till riksdagen med en samlad redovisning av den centrala militära ledningen, bl.a. i fråga om Högkvarterets närmare organisation och uppgifter, Operativa insatsledningens närmare organisation, uppgifter och lokalisering samt generalinspektörernas ställning och uppgifter.

Regeringen föreslog i prop. 1999/2000:30 att militärdistriktsstaber skulle inrättas i Göteborg, Gotland/Visby, Strängnäs och Boden. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168). Beträffande militärdistriktet ansåg Förvarsutskottet dock att regeringen för riksdagen borde redovisa militärdistriktsgruppernas ansvar och uppgifter, bl.a. i fråga om samverkan med civila organ. Vidare borde regeringen redovisa militärdistriktsgruppernas dimensionering, lokalisering och benämningar.

Regeringen behandlade frågor som rör Högkvarterets närmare organisation och uppgifter samt dess relation till Operativa insatsledningen i propositionen Vissa organisatoriska frågor inom Förvarsmakten m.m. (prop. 1999/2000:97). I propositionen behandlade regeringen även principerna för den framtida utformningen av Förvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet.

Regeringen uppdrog den 30 mars 2000 åt Förvarsmakten att redovisa behovet av investeringar m.m. för Operativa insatsledningens planerade lokalisering till Upplands-Bro/Bålsta. Myndigheten har även på Förvarsdepartementets anmodan utrett alternativa lokaliseringar för Operativa insatsledningen till Uppsala respektive Muskö samt en delad lokalisering mellan Uppsala och Upplands-Bro/Bålsta. Myndigheten redovisade uppdraget den 30 juni 2000.

Förvarsmakten har därefter på Förvarsdepartementets anmodan utrett ytterligare lokaliseringsalternativ för Operativa insatsledningen inom Stockholmsområdet. Uppdraget redovisades den 28 februari 2001.

Regeringen uppdrog den 20 juni 2000 åt Förvarsmakten att redovisa den närmare utformningen av Förvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet. Förvarsmakten redovisade uppdraget den 1 mars 2001.

Förvarsmakten har i en skrivelse den 13 oktober 2000 till regeringen anmält att myndigheten genomför en översyn av vissa frågor angående Förvarsmaktens centrala ledning.

3 Ledning inom militärt försvar

I det följande lämnar regeringen en redovisning av den närmare utformningen av ledningsorganisationen inom vissa delar av det militära försvaret i enlighet med vad Förvarsutskottet begärde i bet. 1999/2000:FöU2 och i bet. 1999/2000:FöU7.

3.1 Operativa insatsledningen

Inledning

I en redovisning av Operativa insatsledningens uppgifter och indelning går det inte att undvika att använda ett antal militära fackuttryck. Det bör observeras att det är fråga om fackuttryck som i högre eller mindre grad kan förändras över tiden. Det är alltså inte fråga om begrepp där själva innebörden författningsmässigt eller på annat sätt regleras av regeringen. I denna proposition används dessa begrepp med följande innebörd.

Ledning inom Förvarsmakten består dels av insatsledning, dels av verksamhetsledning. Insatsledning innebär att leda förband ur insatsorganisationen när denna löser någon av Förvarsmaktens uppgifter. Insatsledning sker samtidigt på olika nivåer beroende på insatsens komplexitet och storlek. Inom ramen för utvecklingen av Förvarsmaktens ledningsprinciper används tre nivåer för att ange olika typer av insatsledning: militärstrategisk, operativ och taktisk.

Militärstrategisk, operativ och taktisk ledning har generellt sett olika karaktär avseende syfte, användning av resurser samt utsträckning i tid och rum.

Militärstrategisk ledning är av övergripande karaktär och avser insatsledning som, i enlighet med vad regeringen och riksdagen beslutat, fördelar militära resurser till militära operationer samt ger tillhörande riktlinjer och ramar.

Operativ ledning avser insatsledning, normalt av större omfattning, som kännetecknas av en omfattande samordning av och integration mellan olika slag av stridskrafter: operationer. Operativ ledning utgör härvid länken mellan militärstrategisk ledning och taktisk ledning.

Taktisk ledning innebär insatsledning av mindre omfattning och enskilda strider, vilka således är mer avgränsade till tid och rum än operationer.

Verksamhetsledning innebär all ledning som inte är insatsledning och består av utveckling, vidmakthållande och avveckling av förband, personal, materiel, mark, anläggningar och lokaler.

Generellt om Operativa insatsledningen

Inrättandet av Operativa insatsledningen och sammanförandet av den operativa och taktiska ledningsorganisationen utgör en omfattande förändring och modernisering av det militära försvarets insatsledning såväl organisatoriskt, innehållsmässigt som personellt. Därigenom skapas även goda förutsättningar för fortsatt arbete med utvecklingen av det

militära försvarets ledningsprinciper och ledningsstödet tekniska utformning.

Operativa insatsledningens huvuduppgifter är att genomföra insatsledning med underställda förband, upprätthålla beredskap och leda övningsverksamhet. Insatsledning kan ske nationellt och internationellt. Beträffande det senare bör det noteras att om Sverige deltar i en multinationell insats som leds av t.ex. Nato, FN eller EU, så avgränsas normalt Sveriges och därmed Operativa insatsledningens ledningsuppgifter till att främst avse ledning av svenska förbands transport till insatsområdet, underhållstjänst samt uppgifter i övrigt av logistikkaraktär m.m. under den tid insatsen pågår.

Operativa insatsledningen skall kunna ställa resurser till förfogande för stöd till samhället samt inrikta det territoriella och logistiska stödet till Försvarmaktens insatsorganisation. Rörlig insatsledning skall kunna avdelas på såväl operativ som taktisk ledningsnivå, t.ex. ur divisionsstaben i det armétaktiska kommandot eller i form av en rörlig marin insatsledning. Operativa insatsledningen har även uppgifter som innebär att lämna underlag till Högkvarteret i frågor som rör funktionsutveckling, verksamhetsledning och personalförsörjning. Sammantaget övertar Operativa insatsledningen därmed sådana operativa och taktiska ledningsuppgifter som tidigare utförts av Högkvarteret, militärområdesstaber, fördelningsstaber, marinkommandon och flygkommandon. Vidare övertas delar av den utvecklings- och studieverksamhet m.m. som utförts av Armécentrum, Marincentrum och Flygvapencentrum.

Operativa insatsledningen är underställd Högkvarteret. Inom Högkvarteret bereder strategiledningen och grundorganisationsledningen frågor som rör inriktning av och uppdrag till Operativa insatsledningen. Då Operativa insatsledningen vid en insats tilldelas ett operationsområde underställs berörda militärdistrikt Operativa insatsledningen.

När Sverige deltar i internationella insatser skall Operativa insatsledningen på såväl operativ som taktiskt nivå kunna avdela personal och materiel.

Operationsledningen och de taktiska kommandona

Operativa insatsledningen består av fyra delar: en operationsledning samt ett armé-, ett marin- och ett flygtaktiskt kommando. Operationsledningen är Operativa insatsledningens resurs för operativ ledning. Operationsledningen med underavdelningar är organiserad enligt internationell standard för stabsutformning. Operationsledningen ansvarar för utveckling och värdering av Försvarmaktens operativa insatsförmåga m.m. Operationsledningen har utvecklats bl.a. ur Högkvarterets förutvarande operationsledning, militärområdesstaberna samt vissa delar ur Försvarets internationella kommando.

För taktisk ledning och för att samordna utbildnings- och utvecklingsarbete m.m. inom de olika stridskrafterna finns ett armé-, marin- respektive flygtaktiskt kommando. Armé-, marin-, och flygvapenförband är underställda respektive taktiskt kommando. De taktiska kommandona skall vid en insats kunna leda styrkor av olika stridskrafter. De taktiska kommandona skall även samordna förberedelser för anpassning.

De taktiska kommandona har utvecklats ur fördelningsstaberna, marin-kommandostaberna och flygkommandostaberna samt ur Armécentrum, Marincentrum och Flygvapencentrum. Varje taktiskt kommando har en likartad organisationsstruktur bestående av en taktikavdelning och en utvecklingsavdelning. Taktikavdelningarna, i det armétaktiska kommandot benämnt divisionsstab, organiseras i enlighet med internationell standard för stabsutformning.

Som framgår ovan övertar de taktiska kommandona de uppgifter som tidigare utförts av Armécentrum, Marincentrum och Flygvapencentrum. De taktiska kommandona ansvarar därmed för att utbildnings- och utvecklingsverksamheten inom stridskrafterna inriktas och genomförs på ett effektivt sätt. Detta gäller bl.a. inspektionsverksamhet, taktik- och stridsteknikutveckling, framtagande av reglementen m.m. samt studie- och försöksverksamhet vid beslutade och organiserade förband.

I och med att uppgifterna för de tidigare centrumen överförs till de taktiska kommandona övertar cheferna för de taktiska kommandona även rollen som generalinspektörer. I övrigt ändras inte generalinspektörernas roll. Liksom tidigare kommer generalinspektörerna vara främste företrädare för armén, marinen respektive flygvapnet och dess personal. Generalinspektören representerar stridskraften internt och externt, vid exportfrämjande verksamhet samt ansvarar för vissa personal- och traditionsfrågor. I rollen som främste företrädare och generalinspektör leder cheferna för de taktiska kommandona direkt under Försvarmaktens myndighetsledning och inte under chefen för Operativa insatsledningen.

Regeringen har i prop. 1999/2000:97 behandlat verksamhetsledningen inom Försvarmakten. Enligt regeringens mening skall Högkvarteret även fortsättningsvis ansvara för verksamhetsledningen. Denna genomförs direkt från Högkvarteret till den verkställande nivån och organisationsenheterna i grundorganisationen. Operativa insatsledningen har genom de taktiska kommandona en viktig samordningsroll och deltar i uppdragsdialogen mellan Högkvarteret och förbanden så att de operativa och taktiska kraven inom respektive stridskrafter beaktas i verksamhetsledningen. De taktiska kommandona skall även på uppdrag av Högkvarteret samordna och leda större förbandsövningar. Därmed uppnås en viktig återkoppling mellan Operativa insatsledningen, såsom användare av insatsorganisationens förband, och verksamhetsledningen av Försvarmaktens grundorganisation.

Personalförsörjning av Försvarmaktens centrala ledning

Försvarmakten har i en skrivelse den 13 oktober 2000 till regeringen anmält att myndigheten genomför en översyn av vissa frågor angående Försvarmaktens centrala ledning. Personalförsörjning, bl.a. inom Mälardalsregionen, kommer att ägnas särskild uppmärksamhet. Översynen kommer att vara genomförd senast den 1 juli 2001.

Genom att ett antal regionala och taktiska staber lagts ned i och med övergången till Försvarmaktens nya ledningsorganisation, återfinns sedan den 1 juli 2000 huvuddelen av befattningarna för Försvarmaktens högre yrkesofficerare inom Mälardalsregionen. Försvarmakten har i budgetunderlaget för 2002 anmält att en utlokalisering av delar av den

centrala ledningen på ett bättre sätt säkerställer en långsiktig försörjning av militär personal.

Regeringen bedömer att det är av stor vikt att det skapas förutsättningar för en god personalförsörjning av Försvarens centrala ledning. Likaså är det betydelsefullt att det även i framtiden, och inom ramen för den nya insats- och grundorganisationen, finns möjlighet för officerare att göra en s.k. regional karriär vid staber, skolor och centra.

Försvarens har den 1 mars 2001 redovisat arbetsläget i översynen. Försvarens bedömer att den planerade samlokaliseringen av Operativa insatsledningen, effektivisering av förbands- och funktionsutveckling samt vissa rationaliseringar inom Högkvarteret innebär en reducering med 140 militära befattningar inom den centrala ledningen. Myndigheten bedömer att detta i sin tur skapar förutsättningar för en lägre personalomsättning och ökad stabilitet.

Av redovisningen framgår vidare att Försvarens utreder vilka verksamheter och tjänster som kan utlokaliseras från Mälardalsregionen. I ett första steg har myndigheten övervägt de kriterier som bör påverka bedömningen av om en verksamhet kan utlokaliseras, t.ex. kompetensmässiga kopplingar till lokala organisationsenheter samt grad av beroende till andra enheter i Stockholmsområdet. Försvarens avser i nästa steg att överväga vilka verksamheter som passar in på dessa kriterier och därmed kan komma i fråga för utlokalisering. Regeringskansliet följer fortlöpande arbetet.

3.2 Militärdistriktet

I fråga om militärdistriktsgruppernas ansvar och uppgifter m.m. vill regeringen anföra följande.

Militärdistriktsstaberna och militärdistriktsgrupperna, tillsammans benämnda militärdistrikt, utgör Försvarens organisation för regional territoriell ledning och är underställda Högkvarteret som utövar övergripande territoriell ledning. Med regional territoriell ledning avses bl.a. samverkan i totalförsvarsfrågor med länsstyrelser, landsting och kommuner, ledning av nationella skyddsstyrkor samt stöd åt och utbildning av hemvärn och frivilliga försvarsorganisationer. Under höjd beredskap och då Operativa insatsledningen tilldelas ett operationsområde skall militärdistriktet även kunna understödja operativa insatsförband inom respektive militärdistrikt.

Militärdistriktsgrupperna utgör således delar av militärdistriktet vid lösandet av militärdistriktets uppgifter. De fyra militärdistrikten är i vissa avseenden olika till sin karaktär, bl.a. vad gäller antalet län och kommuner, geografisk yta och befolkningsmängd samt förekomsten av enheter ur Försvarens grundorganisation. Inom ramen för militärdistriktets uppgifter skall militärdistriktsgrupperna dels samverka med främst kommuner och funktionsansvariga myndigheter inom civilt försvar, dels stödja och utbilda hemvärn och frivilligorganisationer. Arbetsfördelningen inom militärdistriktet kan dock komma att innebära att militärdistriktsgrupperna även samverkar direkt med länsstyrelserna.

Samverkan i övergripande frågor på regional nivå kommer normalt att utföras direkt mellan militärdistriktsstaberna, länsstyrelserna och

landstingen. Vid höjd beredskap skall militärdistriktens personal kunna utnyttjas för ledning av hemvärnsförband.

Ovanstående omständigheter medför att bemanningen av militär-distriktsgrupperna kan komma att variera något utifrån regionala och lokala förutsättningar och tillhörande behov av samverkan med kommuner och myndigheter med uppgifter inom civilt försvar m.m. I genomsnitt kommer dock militärdistriktsgrupperna i fredstid att bestå av cirka 15 personer.

Vid krigsorganisering behöver militärdistriktsorganisationen, i liket med Operativa insatsledningen, utökas personellt där reservofficerare utgör en viktig kategori. Härutöver finns möjligheter att utnyttja reservofficerare och hemvärnsbefäl, dels vid utbildning av hemvärn och frivilligorganisationer, dels för att i fredstid lösa samverkansuppgifter t.ex. gentemot kommuner. Att på detta sätt tillvarata reservofficerarnas och hemvärnsbefälens kompetens utgör ett viktigt bidrag för att lösa militärdistriktens uppgifter i fred och under höjd beredskap och kan även bidra till folkförankringen av det militära försvaret.

Regeringen har i prop. 1999/2000:97 redovisat lokalisering och benämningar för militärdistriktsgrupperna. Försvarsmakten har i budgetunderlaget för 2002 föreslagit att Upplandsgruppen lokaliseras till Enköping i stället för Uppsala. Motivet för detta är främst att Enköping erbjuder bättre utbildningsmöjligheter för hemvärnspersonal vilket även medför lägre investeringskostnader och mindre miljöpåverkan jämfört med en lokalisering till Uppsala. Regeringen gör ingen annan bedömning än Försvarsmakten i frågan.

3.3 Fortsatt arbete med ledningsfrågor

Inför det kommande försvarsbeslutet pågår ett arbete inom Försvarsberedningen och Regeringskansliet som syftar till att regeringen i försvarsbeslutspropositionen hösten 2001 skall kunna lämna en samlad redovisning om frågor som rör ledning och samordning av totalförsvaret. Regeringen avser härutöver att återkomma till riksdagen våren 2002 med anledning av de förslag som lämnas av Sårbarhets- och säkerhetsutredningen (Fö 1999:04) samt de s.k. departementala sektorsgenomgångarna om behovet av åtgärder och författningsreglering m.m. vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

4 Lokaliseringen av Operativa insatsledningen

Regeringens förslag: Operativa insatsledningen skall lokaliseras till Täby/Näsby park.

Skälen för regeringens förslag

Försvarsmakten redovisade den 30 juni 2000 olika lokaliseringsalternativ för Operativa insatsledningen, däribland Upplands-Bro/Bålsta, Muskö och Uppsala. Försvarsmakten förordade en lokalisering till Upplands-Bro/Bålsta. Alternativet medförde utgifter för investeringar om cirka 350 miljoner kronor. Försvarsmakten bedömde även att Uppsala utgjorde ett lämpligt lokaliseringsalternativ. Uppsala medförde dock högre utgifter för investeringar, cirka 400 miljoner kronor.

Försvarsmakten har därefter på Forsvarsdepartementets anmodan utrett alternativa lokaliseringar av Operativa insatsledningen inom Stockholmsområdet. Försvarsmakten redovisade den 28 februari 2001 resultatet av utredningen och förordar en lokalisering till Täby/Näsby park framför en lokalisering till Upplands-Bro/Bålsta. Täby/Näsby park bedöms innebära utgifter om cirka 260 miljoner kronor hänförliga till investeringar i sambandsutrustning och annat tekniskt ledningsstöd, byggande av ledningscentraler samt iordningsställande av lokaler. De totala kostnaderna för Täby/Näsby park är därmed lägre än för Upplands-Bro/Bålsta. Fördelarna med Täby/Näsby park är vidare att befintliga lokaler storleksmässigt medger en lokalisering av Operativa insatsledningen utan omfattande nybyggnationer och att lokalerna medger en flexibilitet för framtida förändringar av verksamheten.

Lokaliseringen av Operativa insatsledningen till Täby/Näsby park innebär att lokalbehovet för Totalförsvarets pliktverks kontor behöver omprövas, vilket kan leda till flyttning eller nyproduktion. Kostnaderna för detta kan idag inte uppskattas men tillkommer till kalkylen för Operativa insatsledningens lokalisering till Täby/Näsby park. Totalförsvarets pliktverk har förklarat sig villigt att, tillsammans med Försvarsmakten, genomföra en utredning av lokalbehovet under våren 2001.

Vid sidan av Täby/Näsby park bedömer Försvarsmakten även en lokalisering i anslutning till Försvarets materielverks nuvarande lokaler, Tre Vapen i Stockholm, som lämpligt. En lokalisering till Tre Vapen bedöms medföra ungefär samma utgifter för investeringar som Täby/Näsby park. Emellertid medför en lokalisering till Tre Vapen bl.a. en komplicerad byggprocess för ledningscentraler och en liten flexibilitet för framtida förändringar av verksamheten.

Regeringen anförde i prop. 1999/2000:30 att det är angeläget att Operativa insatsledningen lokaliseras i närheten av rikets högsta ledning och Försvarsmaktens högkvarter. Samtidigt är det viktigt att investeringar i teknisk infrastruktur och nybyggnationer kan begränsas så långt möjligt. En ytterligare viktig urvalsfaktor är att lokaliseringen

medger bra förutsättningar för personalförsörjning, en god arbetsmiljö och tillgång till bra allmänna kommunikationer. Vid en sammantagen bedömning anser regeringen att en lokalisering av Operativa insatsledningen till Täby/Näsby park är det alternativ som bäst uppfyller dessa kriterier till lägsta kostnad. En lokalisering till Täby/Näsby park förutsätter dock att Operativa insatsledningen har tillgång till en skyddad ledningsplats vid höjd beredskap. Detta innebär i dagsläget inga investeringar.

Om riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag bedöms lokaliseringen av Operativa insatsledningen till Täby/Näsby park kunna inledas den 1 april 2002. Operativa insatsledningen i sin helhet bedöms vara lokaliserad där före utgången av 2004.

5 Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet

Regeringens förslag: Utformningen av den nya organisationsenheten Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet skall ha följande inriktning:

- en ledning och tre divisioner för områdena försörjning, teknik och service,
- regionala kontor för ekonomiredovisning och löneadministration,
- lokala stödenheter på garnisonsorterna för försörjning, teknik och service vilka svarar för stödet till Försvarsmaktens förband, skolor och centrum.

Försvarsmaktens förslag: överensstämmer i stort med regeringens förslag.

Bakgrund

Enligt regeringens mening skall Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet successivt anpassas till Försvarsmaktens nya grund- och insatsorganisation. Den operativa underhållsledningen skall härvid inordnas i Operativa insatsledningen. I enlighet med detta lämnade regeringen i prop. 1999/2000:97 förslag om en ny principiell utformning av Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet. Förslaget innebar att de nuvarande underhållsregementena läggs ned och att en ny organisationsenhet för Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet inrättas. Enligt propositionen bör det vara en uppgift för regeringen att besluta om organisationsenhetens närmare utformning.

Med anledning av regeringens förslag beslutade riksdagen att de nuvarande underhållsregementena skall läggas ned och att en ny organisation för Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet skall utvecklas med de uppgifter och de tidsförhållanden som regeringen redovisat (bet. 1999/2000:FöU8, rskr. 1999/2000:251). Försvarsutskottet anförde dock att innan bindande beslut fattas av regeringen eller Försvarsmakten i de avgörande strukturfrågorna, borde regeringen återkomma till riksdagen med ett fullständigt och mer genomarbetat förslag till ny underhållsorganisation.

Skälen för regeringens förslag

Utformningen av den nya organisationsenheten

Bildandet av Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet innebär med få undantag att alla områden som ingår i underhållstjänsten och stödverksamheten samlas i en gemensam organisationsenhet. Denna blir därmed Försvarsmaktens enskilt största organisationsenhet. Förutom

den verksamhet som idag bedrivs vid underhållsregementen och lokalt vid utbildningsförband m.m. omfattas även verksamheten vid Militära servicekontoret, Försvarsmaktens flygverkstäder och Försvarsmaktens underhållscentrum.

Organisationsenheten skall svara för underhållstjänst och stödverksamhet åt både Försvarsmaktens insats- och grundorganisation. Den skall lösa dessa uppgifter i fred och i krig, nationellt och internationellt. Utbildningsförbanden, skolor och centra inom Försvarsmakten skall härigenom kunna koncentrera sig på sina respektive kärnverksamheter, i korthet att producera de krigsförband och den beredskap som skall finnas för att Försvarsmakten skall kunna lösa sina fyra uppgifter.

Verksamheten skall vara intäktsfinansierad. Utbudet av tillhandahållna produkter och tjänster skall utformas i dialog med beställarna och styras av förbandens efterfrågan och av de beredskapskrav som regeringen bestämmer. Genom att samla underhållstjänst och stödverksamhet i en för Försvarsmakten gemensam organisationsstruktur under en ledning skapas förutsättningar för att utveckla och vidmakthålla kompetensen på respektive fackområde på en hög nivå samt med ett stort inslag av civil kompetens.

Skapandet av den nya organisationsenheten är viktigt för att utnyttja den rationaliseringspotential som finns inom underhållstjänsten och stödverksamheten. Detta är i sin tur av stor betydelse för att inrymma verksamheten inom de ekonomiska ramar som Försvarsmaktens nya insats- och grundorganisation förutsätter. Genom att få en central överblick av kostnadsutvecklingen på respektive fackområde förbättras möjligheterna att effektivisera verksamhet som tidigare bedrivits enskilt på många olika platser inom Försvarsmakten. Förutsättningar skapas även för att värdera och jämföra Försvarsmaktens stödproduktion med externa leverantörer, så att rätt verksamhetsform kan väljas utifrån vad som är mest fördelaktigt för Försvarsmaktens som helhet. I detta ingår även att avgöra vad som skall bedrivas i Försvarsmaktens regi, t.ex. för att säkerställa de särskilda operativa krav som kan ställas utifrån insatsorganisationens behov, och vad som är av fredsadministrativ karaktär och som helt eller delvis kan upphandlas av externa leverantörer på kommersiell basis.

Kärnan i verksamheten är lokala stödenheter som är organiserade funktionsvis i divisionerna försörjning, teknik och service. De lokala stödenheterna levererar efterfrågade produkter och tjänster till utbildningsförband, skolor, centra och staber i Försvarsmaktens grundorganisation. Respektive lokal stödenhet kommer sålunda att ansvara för ett antal produkt- och tjänsteområden, t.ex. förnödenhets-försörjning, transporter, förrådshållning av krigsförnödenheter, materiel-underhåll och förplägnad. De lokala stödenheterna kommer att vara lokaliserade till garnisonsorterna i Försvarsmaktens grundorganisation.

För att uppnå en hög kostnadseffektivitet organiseras i likhet med idag vissa tjänster, främst inom ekonomiredovisning och löneadministration, i särskilda kontor vid ett färre antal orter. Kontoren lokaliserar till Boden, Stockholm, Gotland, Karlsborg och Karlskrona.

Ledningen för organisationsenheten skall vara lokaliserad till Karlstad och vara underställd Högkvarteret. För varje division skall det finnas en sammanhållande divisionsledning. Ledningen för försörjningsdivisionen

kommer att lokaliseras till Boden, för teknikdivisionen till Arboga och för servicedivisionen till Karlskrona. Prop. 2000/01:113

Underhållstjänst inom insatsorganisationen

Som framgår ovan skall Försvarmaktens underhållstjänst och stödverksamhet understödja insatsorganisationen under lösandet av Försvarmaktens fyra uppgifter. Den skall även kunna understödja utländska förband som deltar i internationella övningar där Sverige är värdnation och ansvarar för underhållstjänsten.

I insatsorganisationen ingår underhållsförband både på operativ och taktisk nivå. Ett exempel på det förra är operativ transportbataljon och ett exempel på det senare är underhållsbataljonen i en armébrigad.

Inom Operativa insatsledningen finns i operativ logistikavdelning. Denna utgör, tillsammans med övriga delar av Operativa insatsledningen, en av de viktigaste kravställarna på Försvarmaktens underhållstjänst och stödverksamhet, t.ex. vad gäller att se till att insatsorganisationens beredskapskrav kan upprätthållas.

Gentemot insatsorganisationen skall Försvarmaktens underhållstjänst och stödverksamhet utgöra en s.k. bakre underhållsorganisation. Som sådan skall den svara för underhåll och stöd och utgöra förstärkningsresurs för samtliga förbandstyper. Organisationsenheten skall kunna verka rörligt och framåtintriktat och möjliggöra s.k. fokuserad logistik, alltså att relevant underhåll och stöd kan lämnas snabbt och med hög precision. Förbanden inom insatsorganisationen skall, förutom resurser för s.k. främre underhåll, endast ha de underhållsresurser som krävs för att ta emot och distribuera resurser från den bakre underhållsorganisationen. Organisationsenheten ansvarar härvid för geografiskt bundna resurser, t.ex. verkstäder, förråd och administrativa stödresurser. Organisationsenheten utgör även länken mellan Försvarmaktens insatsorganisation och externa civila leverantörer.

Vid uppgifterna stöd till samhället och hävda territoriell integritet skall organisationsenhetens verksamhet kunna bedrivas inom ramen för ordinarie rutiner, kompletterat med en ökad servicenivå på enskilda verksamhetsställen om så behövs. Även vid internationella insatser skall huvuddelen av organisationsenhetens verksamhet kunna bedrivas inom ramen för ordinarie rutiner. Visst materielunderhåll kan dock behöva bedrivas i anslutning till insatsområdet. Under ett anpassningsskede skall verksamheten kunna ominriktas och tillväxa för att kunna lösa mer krävande uppgifter vid ett väpnat angrepp.

Fortsatt arbete

Försvarmaktens underhållstjänst och stödverksamhet inrättas den 1 januari 2002 (prop. 1999/2000:97, bet.1999/2000:FöU8, rskr. 1999/2000:251). Den nya organisationsenheten skall vara fullt utvecklad senast vid utgången av 2004.

Arbetet med utvecklingen av verksamheten har hittills skett i två steg. Det första steget omfattade framtagande av det principförslag till ny organisation som riksdagen och regeringen beslutade våren 2000. Det

andra steget har omfattat utvecklingen av den närmare utformningen av organisationen som ovan redovisats.

Det tredje steget kommer att bestå i att fortsätta utvecklingen av de styrnings- och uppföljningsrutiner som skall säkerställa att verksamheten leder till den rationalisering och de besparingar inom underhålls- och stödverksamheten som är nödvändiga. Parallellt med detta är det även viktigt att beställarfunktionen vid förbanden, Operativa insatsledningen, Högkvarteret m.fl. utvecklas så att underhåll och stöd beställs i den omfattning och med den kvalitet som behövs samt att varor och tjänster levereras till konkurrenskraftiga priser. Utöver verksamheten i grundorganisationen innebär detta även att beredskapskraven för insatsorganisationen behöver beaktas. Regeringen kommer att fortlöpande följa detta arbete.

Försvarsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 mars 2001

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Winberg, Ulvskog, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Lejon, Lövdén, Ringholm, Bodström

Föredragande: statsrådet von Sydow

Regeringen beslutar proposition 2000/01:113 Vissa ledningsfrågor inom militärt försvar m.m.